

Zaujímavý rok 2011 s podnetnými jubileami

Možno ste si ešte ani nevšimli, že v roku 2011 majú okrúhle výročia narodenia alebo úmrtia (deliteľné piatimi) mnohé významné osobnosti kultúrneho života. Uvedme aspoň niekoľko údajov o týchto príležitostiach: **R. Descartes (1596–1650)**, **G. Hegel (1770–1831)**, **J.C. Maxwell (1831–1879)**, **G.W. Leibniz (1646–1716)**, **R. Thákur (1861–1941)**, **L. Pauling (1901–1994)**, **T.A. Edison (1847–1931)**, **G. Verdi (1813–1901)**. Ale aj náš básnik **P.O. Hviezdoslav (1849–1921)**, slovenský matematik **J. Hronec (1881–1959)**, český básnik **J. Seifert (1901–1986)**, hudobný skladateľ **A. Dvořák (1841–1904)**.

Zvlášť si chceme pripomenúť, aj uvedením ich podobeniek a niektorých myšlienok, tri významné osobnosti, ktoré zanechali podnetný odkaz aj pre 21. storočie.

Francis Bacon (22.1.1561–9.4.1626) žil a pôsobil v "zlatom veku" Anglicka. Vybadal, že poznanie je moc. *Prírodu môžeme ovládnuť iba tým, že sa podrobíme jej zákonom.* Za základ pravdivého vedeckého poznania považoval skúsenosť, pozorovanie a experiment. Hľadal príčiny a zmeny skrytých prírodných síl. *Pravda vychádza rýchlejšie najavo z omylu než zo zmätku.* V práci *Novum Organum (1620)* popísal postup induktívnej metódy, založenej na prísnom pozorovaní a experimente. V dejinách vedeckého poznávania zostane zapísaný ako predstaviteľ optimistickej viery v ľudský rozum. *Nehľadaj veľké bohatstvo, ale také, aké môžeš nadobudnúť spravodlivo, využiť striedmo, rozdať veselo a opustiť spokojne.*

Nadšený apoštol vedy a prirodzene zbožný kňaz, nádejný pútnik budúcnosti **Pierre Teilhard de Chardin (1.5.1881–10.4.1955)** ponúkal modernému človeku kozmický rozmer. Vybadal dôvernú blízkosť celého vesmíru s duchom človeka, jeho vedou i vierou. Naznačil, že stvorenie neprestalo, vyvíjajúci sa svet postupne zduchovnieva, poznanie a láska prenáša ľudský osud nad zúfalstvo i absurditu. Odkázal: *Veda a zjavenie nemôžu ďalej plniť svoje funkcie inak, ako v pohybe, ktorý ich unáša k vzájomnému stretnutiu... Láska je jediná sila, ktorá veci zjednocuje bez toho, aby ich ničila... Cenu má len verná činnosť pre svet – v Bohu.*

Ruský spisovateľ a mysliteľ, priekopník moderného psychologického románu, **F. M. Dostojevskij (11.11.1821–9.2.1881)**, tvorivo dokázal skĺbiť tradície romantickej sebaanalýzy s komplexným videním sveta a človeka v ňom. Vo svojej rozsiahlej literárnej tvorbe (napr. *Biedni ľudia, Ponížení a urazení, Zápisky z mŕtveho domu, Zločin a trest, Idiot, Bratia Karamazovovci*)

syntetizoval umelecký i vedecký princíp v sfére poznania duše človeka. *Človek je tajomstvo. Treba ho rozlúštiť a ak ho budeš lúštiť aj celý život, nehovor, že si strácal čas. Zaoberám sa týmto tajomstvom, pretože chcem byť človekom.* Rozpoznal všetky choroby a neduhy ľudského individua. Hľadal rýdze a harmonické medziľudské vzťahy. *Krásny je život, ak urobíš niečo dobré a spravodlivé... Bez vyššej idey neobstojí vo svete ani človek, ani národ.* Zanechal posolstvo existenciálnej analýzy ľudského bytia. Jeho dielo, mnohohlasné romány, sa stalo impulzom aj pre formovanie moderných filozofických koncepcií človeka. *Čím viac je v nás ducha a vnútorného obsahu, tým krásnejší je náš život.*

Spomienky sú aj na to, aby nám ukazovali smer a pomáhali vykročiť vpred.

(dmj)